

ARA COM ARA

L'escriptura alliberada de si mateixa

CARLES HAC MOR

Fa poc, a la flamant llibreria barcelonina La Central del Raval, en el decurs de la presentació dels llibres *Temps en blanc*, de Francesc Garriga, i *Trenca-sons*, d'Esther Xargay, va ser creat el Front d'Alliberament de l'Espectura (FAE). I d'aleshores ençà el FAE ja ha fet intervencions, ben qualificables de glorioses, en diferents llocs de Barcelona i a Girona, Cadaqués i Sant Feliu de Guíxols.

Les adhesions al FAE són sempre del tot efímeres, i a vegades inconscients, o sigui, que els qui s'hi adhereixen no s'adonen que ho fan. Entre les adhesions conscients i les inconscients hi ha noms tan diversos com, posem per cas, Vicenç Altaió, Josep Pedrals, Patrick Gifreu, Jordi Domènech, Jesús Aumatell, Màrius Sampere, Antoni Clapés, Roger Costa-Pau, Victor Sunyol i d'altres l'adhesió dels quals, de tan fugaç, més val no consignar-la.

I tanmateix, el FAE no té cap interès per cap adhesió, de la mateixa manera que cap dels adherits conscientment o inconscientment no té cap inclinació a romandre vinculat al FAE. I és que el FAE de fet no existeix, i d'això li ve la seva força expansiva.

Atenció, però: no és pas que el Front d'Alliberament de l'Espectura no existeixi, sinó que, repetim-ho, de fet no

existeix. Aquest *de fet* vol dir que fet i fet el FAE sí que existeix, tot i que sap que la seva existència el pot portar a la seva consolidació i, per tant, a desvirtuar-lo, amb la consegüent putrefacció.

El postulat, no gens formulat, més interessant del FAE és que no va contra ningú ni contra res. I aquest deslliurament de la suposada necessitat d'autoafirmar-se tot lluitant contra alguna cosa o contra algunes persones fa suposar que el FAE és veritablement una no-plataforma per a l'alliberament de l'espectura i, doncs, dels escriptors, amb el benentès que escriptor ho és tothom (no pas que tothom ho pot ser, sinó que tothom ho és).

"Així no es va enlloc!", li pot ser objectat al FAE, sense tenir en compte, però, que aquest enlloc és precisament allò que recerca el FAE. I vet aquí la paradoxa: negar-se a anar enlloc i, això no obstant, esforçar-se per arribar a aquesta negació d'arribar a algun lloc.

Perquè l'alliberament de l'espectura és una finalitat tan inconcreta que no pot te-

Moment de la creació del FAE

nir un final. Talment, i ben tautològicament, el FAE no té cap més objectiu que allò que proclama el seu nom, l'alliberament de l'espectura.

IRONIES DIFERENTS

En conseqüència, les bases teoricopràctiques del FAE són les diferents ironies que es desprenen del seu nom: Front (un mot militarista, com el mot avantguarda) d'Alliberament (un mot ambigu, en-

tre el militarisme, el feminisme i l'independentisme) de l'Espectura (un mot que es distancia del mot *literatura* i que agafa el camí de la utopia).

Màrius Sampere, havent escoltat a Girona una proclama del FAE, va deixar anar informalment, com aquell qui no diu res, un seguit de coses sàvies sobre el caos, sobre la mort, sobre Déu. I el FAE en va treure la deducció teoricopràctica, potser molt allunyada del pensament de Sempere, que Déu és la mort, o que la mort és Déu, i que Déu o els déus –o certes concepcions de Déu o dels déus– són el dogmatisme, la institucionalització.

I qui o què hi ha al darrere el FAE? Al capdavant ningú, i al capdamunt tampoc. El FAE no és sinó una entelèquia viva que no té gens de vergonya de ser-ho i que, justament per això, està convençut que contribuirà a alliberar l'espectura. A alliberar-la de què? Això ho veurem quan l'espectura ja sigui lliure, és a dir, aquí i ara mateix, ja que el FAE no vol ni tàctiques ni estratègies.

EL NOTICIARI

¿Ets tu John Wayne o jo?

PERE GUIXÀ

Le Figaro Littéraire actualitzava un debat habitual a França i arreu: la dificultat d'introduir els estudiants de secundària i fins universitaris en les lectures de pes. Un representant de l'Académie Française –Jean-Marie Roubert– i el ministre d'educació –Luc Ferry– mostraven opinions divergents sobre la qüestió. Si l'acadèmic es duia les mans al cap sobre l'estultícia dels nois i la rebaixa dels plans educatius, el polític negava l'oblit dels clàssics i, més ambiguament, mostrava la culminació d'una política educativa que arrencava del Maig del 68. La polèmica –realment d'aquelles recurrents, a les quals només caldria passar el plomall d'un any a l'altre– naixia de l'eloqüent sentència, esgrimida per l'acadèmic, que no es pot posar en el mateix nivell un text de Proust i una declaració de Zidane.

Quan això surti, no sabem si la guerra real s'haurà acabat. En qualsevol cas, la informativa va fer-ho quan vam veure uns iraquians que saltaven damunt una estàtua. D'això, de la confluència i les divergències entre totes dues guerres –la real i la mediàtica– i de les relacions

La guerra real potser encara no ha acabat

entre veritat i mentida versava un article de *The Guardian* firmat per Julian Barnes. Amb el mateix esperit que la *modesta proposició* de Swift, l'autor d'*El lloro de Flaubert* proposava regles per establir l'*score* bèl·lic: "Un soldat iraquí mort fa guanyar 1 punt; si és Guardià de la República, 2; si és un Oficial de Guardians o Fedayin, 3. I al capdamunt: 5.000 per Ali el Químic, 7.500 pels fills de Saddam i 10.000 pel dictador. D'altra banda, un civil iraquí mort fa perdre, si és home, 5 punts; si és dona, 10; si és nen, 20, mentre que un soldat de la coalició en resta 50. I el pitjor: un soldat de la coalició mort per foc amic anulla 100 punts, si bé se'n guanyen 1.000 per cada incident que Hollywood pugui aprofitar, com ara el rescat de la soldat Lynch".

O el rescat d'aquell *marine* de Kansas fet presoner els primers dies que, amb el nas vermell i les ulleres rodones, tant s'assemblava al Matthew Modine de *La jaqueta metàl·lica*, el qual no deixava de repetir tota la pel·lícula el títol d'aquest noticiari.

PARLEM-NE

L'estímul de Fabra (i 2)

JOAN SOLÀ

Continuo explicant-los detalls del II Col·loqui Internacional "La lingüística de Pompeu Fabra", celebrat fa uns quants dies a la Universitat de Tarragona. Fabra, en el memorable article "Les *e* tòniques du catalan" (1906), havia explicat per què els dialectes catalans presenten divergència pel que fa a certes *e* tòniques (la *e* de *cadena* és oberta en oriental, tancada en occidental i neutra en baleàric). Josep Pi va aprofundir en aquesta qüestió i va relacionar les paraules patrimonials amb els neologismes. A Fabra li agradava la distinció entre la *b* i la *vi* Pere Saumell la va reivindicar, amb un èxit una mica matisat: de fet, és una distinció poc útil en el sistema del català. Albert Rico i David Paloma van analitzar els verbs del diccionari Fabra començats amb el prefix *a*: Fabra va rebutjar el corresponent verb sense prefix (tenim *alliberar* però no *lliberar*) o va acollir-los tots

dos (*aconsellar* i *consellar*) o va atorgar a cada un un significat diferent (*assenyalar* es distingeix de *senyalar*). Daniel Casals va estudiar la difícil transmissió de la normativa fabriana als anys seixanta, en unes "Lecciones de catalán para todos" publicades a *El Correo Catalán*.

Joan Mascarell i Xavier Rull van fer una nova proposta per a l'enverinada qüestió de les preposicions *per* i *per a*; i el segon autor va fer un detallat estudi de la no menys empipadora qüestió de les paraules cultes escrites amb una sola *e* o *erra* entre vocals (*autoretrat*, pronunciat diferentment d'*autoritat*; *presocràtic* a la vora de *presuposar*) i va demanar una simplificació dràstica, sistemàtica. A tots dos els tremolava una mica la veu d'emoció i de por, fins que van veure que el públic es trobava ben lluny d'aquells anys en què certes propostes eren herètiques. Joan Costa va llegir absolutament tota la produc-

ció de Fabra resseguint els criteris de les seves decisions sintàctiques. Una proesa semblant va fer Imma Creus resseguint la morfologia verbal en les *Converses*. Tots dos van quedar exhaustos i amb la veu i els gestos reclamaven edicions crítiques i completes d'un material que és molt difícil de consultar. Sort que Jordi Mir i Joan Solà van dir tot seguit que sí, que no pateixin, i els van exposar un projecte ambiciós i detallat d'edició solemne i fiable de tota l'obra del nostre màxim lingüista i patriota. I aleshores tota l'assemblea va sospirar relaxada.

Salomé Ribes va parlar de la impressionant *Sintaxi* històrica d'Alfons Par (1923) i de treballs de Fabra en el mateix terreny. Maria Pilar Perea va explicar l'actitud de mossèn Alcover davant les *Normes ortogràfiques* de 1913. I vam tornar a entendre (ja no és la primera vegada que passa) que nosaltres no podem dividir el món en bons

(Fabra) i dolents (Par, Alcover), sobretot *a posteriori*, car aquestes coses són pròpies dels Bush i companyia, i la relació entre persones és més complexa i rica, i aneu a saber si Fabra no va tenir enveja de la magna obra de Par, com sembla que sentia una antipatia invencible envers el canonge mallorquí. Miquel Àngel Pradilla va donar voltes als problemes del polícentrisme normatiu (que hi hagi o no més d'un indret emissor de normes), aspecte tan actual que l'assemblea no va saber evitar de donar voltes i voltes als problemes del País Valencià. Antoni Arnal va plantejar el cas de les llengües que desapareixen per pressió d'altres i el d'aquelles que assimilen el que cal de les que pressionen però sobreviuen: no sé si els xiulen les orelles. I Jordi Ginebra va resumir brillantment i amb molta força les trampes ideològiques dels imperialismes lingüístics: la massa de la gent percebem com la mateixa cosa "la *naturalitat* i el sistema de valors imposat", i per això els imperialistes acusen d'actuar "contra natura" els qui volen per a les llengües petites el mateix que tenen les altres.